



## Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

## Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

## Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

3164

*N. 47. 1826*

C

19



KONINK  
  
05



Digitized by Google

164  
C19

~~August~~

A. Gouvernementsmagazijn.

B. Nieuwe Kazerne.

C. Grote Kazerne.

D. Militair Hospitaal.

E. Voortmagazijn.

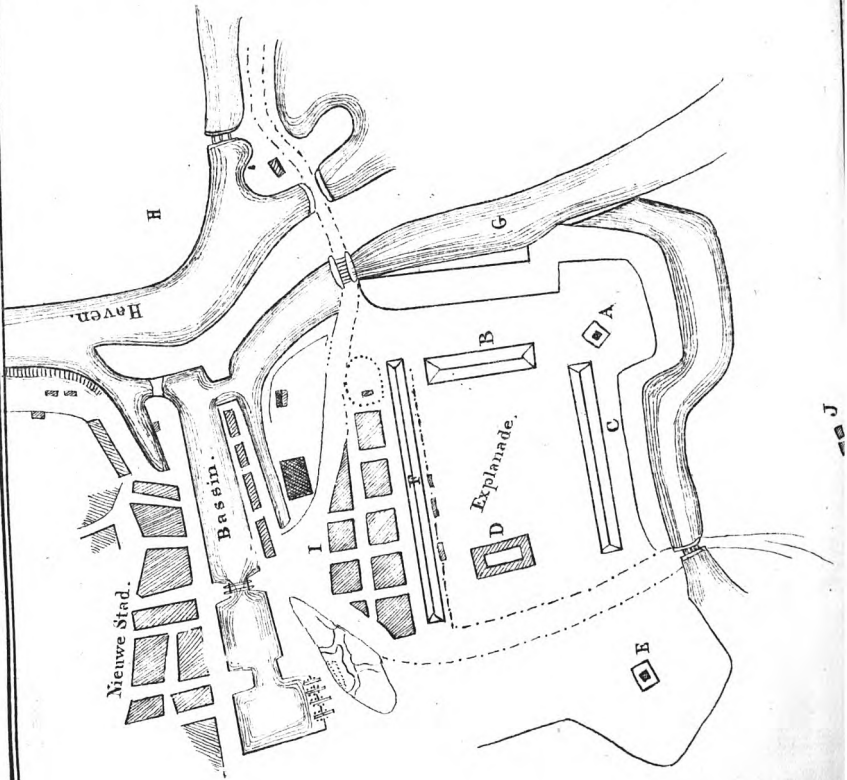
F. Synbaar.

G. Kanaal naar de Buijschwaert.

H. Kruiswerk.

I. Kazernegras.

J. Land-houvol.



623  
270

# OSTENDES RAMP,

op den 19<sup>en</sup> September 1826.

---

EEN GETROUW VERHAAL  
VAN  
ADR. VAN DEINSE,  
Protestantsch Leeraar aldaar,

TEN VOORDELE ZIJNER ONGELUKKIGE STADGENOOTEN.

U I T G E G E V E N  
DOOR  
J. P. SPRENGER VAN EIJK:  
Predikant te Rotterdam.

---

MET EENE TOPOGRAPHISCHE KAART.

---



Te ROTTERDAM,  
ter Drukkerij van MENSING EN VAN WESTBEENEN.  
1826.



# VOORBERIGT.



*Was er iemand, na de ramp van Ostende, op den 19 September l. l. door het springen van een kruid-magazijn veroorzaakt, ijverig bezig om zijnen ongelukkigen Stadgenooten broederlijke hulp tōetebrengeu, het was de verdienstelijke VAN DEINSE Protestantsch Leeraar aldaar. Onvermoeid wend-*

de hij alle pogingen aan, om ook elders inzamelingen te laten doen, ten einde onbekrompener en algemeener te kunnen werken, hetwelk dan ook eenigzins gelukte; doch nog op andere middelen bedacht, schreef hij een verhaal van die ontzettende gebeurtenis, met verzoek, dat ik de redactie en uitgave, ten voordeele zijner ongelukkige Stadgenooten op mij nemen zoude. Ik mogt en wilde dit den edeldenkenden man niet weigeren, en toen ik zijn opstel gelezen had, voldeed het volkomen aan mijne verwachting. Het maakt het gebeurde, dat welligt, nu eens ver-groot, dan weder verkleind is geworden, zoo aanschouwelijk mogelijk,—heeft alle innerlijke kenmerken van naauwkeurigheid en eene zichtbare strekking, om de bewarende hand der Goddelijke Voorzienigheid, bij dit geduchte ongeval, te doen opmerken; daar het toch ontegenzeggelijk zeker is, dat indien de zamenloop der omstandigheden ten nadeele ware uitgevallen, gelijk dezelve nu in alles ten voordeele is geweest, eenige honderde

menschan, of het leven verloren zouden hebben, of ellendig onder de puinhoopen hunner huizen zouden verminkt zijn geworden. Het heeft indeligiik een veelbeduidend slot, dat wel der opmerking en betrachtung van allen, die het lezen zullen, waardig is, daar het ons bepaalt bij de uitwerking, welke de rampen die thans zoöker treffen, behooren te hebben op hart en wandel.

Op de uitgave bedacht, hebben de Heeren MENSING en VAN WESTRENNEN, boek- en steenplaatdrukkers alhier, mij wel van eene belangelooze edelmoedige medewerking tot het doel des schrijvers, willen verzekeren, en door hunne zorgen is, tot meerdere opheldering des verhaals, een platte grond van dat gedeelte der stad in steendruk vervaardigd, hetwelk het verschrikkelijk tooneel heeft opgeleverd. Landgenooten! helpt nu, door het koopen van dit kleine geschrift iets bijdragen tot leniging van het lijden der gekwetsten en berooiden in die Zuid-nederland-

**VI V. Q. Q. R. B. E. R. I. G. T.**

*sche stad.* Ook dat offer der menschlievendheid,  
zal door God niet vergeten worden, en hij zelf  
ondersteune en vertrooste *daar* en *elders*, waar  
goud noch zilver iets vermogen!

**J. P. SPRENGER VAN ELJK.**

**ROTTERDAM October 1826.**

○○○○○○○○

**G**edurende den zomer had het werken in de Kruidmagazijnen, maar vooral het vervoeren van kruid op wagens door de stad, van het eene magazijn naar het andere, hoewel van de gewone maatregelen van voorzorg vergezeld, bij nadenkenden wel eens huivering en vrees verwekt; doch niemand duchtte zulk eene verschrikkelijke ramp, als in den voormiddag van den 19den der maand September l. l., ongeveer te half elf uren de stad *Ostende* getroffen heeft. Alle inwoners bevonden zich aan hunne gewone dagelijksche bezigheden, hetzij aan den weg, hetzij bij of in hunne woningen. En ziedaar! in eens werden, door eene hevige opéénpakking der lucht, glazen en vensterramen met een kletterend geraas verbrijzeld, aken en pannen van dezelve afge-

worpen, deuren en menbelstukken neêrgeslagen; terwijl bijna gelijktijdig een allergeeldigste slag, of liever een dubbele, terstond op den anderen gevolgde slag werd gehoord. Ieder, die kon, vloog het huis uit, daar hij niet wist wat te moeten denken van zulk een vreemd verschijnsel.

Op mijn studeervertrek, zijnde eene achterkamer, wier deur, gelijk die der voorkamer, gelukkig openstond, gebukt zittende te schrijven, werd ik onverwachts gestoord en niet weinig ontsteld, door het verbrijzelen der glazen aan mijn voorhuis, en het hooren der slagen. In een oogenblik was ik beneden en op straat, waar ik mijne huisvrouw, dochter en zoon, ook derwaarts geloopten, mogt vinden. Terstond bij de gedachte aan het springen van een kruidmagazijn, vertegenwoordigden zich al de verschrikkingen van Leijdens ramp, negentien jaren geleden, voor mijnen geest, en niet lang bleef ik onknudig van hetgeen er was gebeurd. Van de groote markt, waar zijne woning staat, zag ik aan het andere einde der stad een' dikken rook, welke naar mate dezelve zich verbreidde, als het ware de lucht verdonkerde, en bemerkte ik met anderen den reuk van buskruid. Nu bleef geen' twijfel over, of een der magazijnen op het Hazengras (\*) was gesproongen. Onzeker, of al het kruid

(\*) Het Hazengras maakt een ander deel der stad uit, zijnde door het bassin of de kaai, over welke eene brug ligt, van het grootere gedeelte der stad afgescheiden.

ontplofd ware, daar men meende, dat de slag, in dat geval, veel zwaarder moest geweest zijn, vreesde men voor nog ergere gevolgen. Eerst liep men verward door elkander. De één had dit, de ander dat te berigten. » *Wat is het? Is het gedaan? — What is it? is it done? — Qu'est-ce que c'est? est-ce fini?* Zoo vroeg men in de landtaal, in het engelsch of in het fransch, naar mate men een' bekenden ontmoette. De schrik was, op aller aangezicht te lezen. Geheele benden liepen de stad uit. Vele Engelschen begaven zich naar het strand. Ieder zocht zijne naaste betrekkingen op, bijzonder de ouders hunne kinderen in de scholen. Ook ik, die een zevenjarig meisje van eene Officiers-weduwe, gedurende hare ziekte had gehuisvest, begaf mij naar de school, waar hetzelfde zich bevond. Aldaar was ik ooggetuige van de grootste verwarring. Glazen en vensterramen waren aan stukken geslagen; stoelen, tafels en banken lagen verbroken op den grond. Vele der lieve kleinen bloedden, aan de, door het glas bekomene, wonden. Allen jammerden op de erbarmelijkste wijze. Moeders, broeders en zusters kwamen met ontroerde harten, de kindertjes afhalen. Al spoedig kwam ik met het mij toevertrouwde meisje te huis, en maande mijne huisgenooten en andere buren en bekenden aan, om zich op het midden der markt op te houden, en die vensterramen welke nog ongeschonden waren gebleven, op te schrijven. Nu rekende ik het mijn pligt te zijn, naar het Hazengras te ijlen, om

dezulken welke ik meende, dat onder de ingestorte huizen bedolven mogten liggen, te hulp te komen. Maar Gode zij dank! ik zag geen ingestorte, maar wel heerlijk gehavende huizen. Op de plaats van het schriktooneel gekomen, vernam ik, dat het kruidmagazijn, Bastion N<sup>o</sup>. 12, gelegen aan den stadswal, (langs welks buitenkant, het vóór eenige jaren nieuw gegraven kanaal naar de Brugache vaart stroomt) ter zijde van twee kazernen en een militair hospitaal, waar naast op eenigen afstand een ander kruidmagazijn staat, was in de lucht gesprongen. Een diepe kuil van donkerkleurige aarde, omringd met steenbrokken en gruis, stukken van balken en planken, vertoonde zich aan het ontroerde oog. Van de palen, dertig voeten lang, op welke het magazijn was gebouwd geweest, heeft men nauwelijks eenige gevonden. Een onbekende zou onmogelijk hebben kunnen onderscheiden, dat daar ooit een zoodanig gebouw had gestaan. Van de drie-en-twintig personen, zijnde een tweede luitenant der artillerie met twee serjanten, één korporaal en achttien kanonniërs, waarbij zich nog een kniiper bevond, allen bezig met het ziften, wegen en inpakken van kruid, zijn achttien als wonderdadig aan den dood ontsnapt. Eerst brandlucht en daarna rook bemerkende, vlugten allen. Nauwelijks buiten den ringmuur des magazijns zijnde, sprong hetzelve. Allen werden door de opééngepakte lucht in lichte laaije vlam opgenomen, en de één her de ander derwaarts, op meerderen of minderen afstand, sommigen zelfs bij her-

haling weggesmeten. De kuiper en nog een kanonnier hadden zich bij tijds in eene der gemetselde openingen onder den wal geborgen. Twee kanonnières zijn niet gevonden, zeker zijn zij bij de ontploffing omgekomen. De infanterist, die buiten den ringmuur op schildwacht stond, lag verpletterd tegen den wal. Al spoedig waren men ter hulp toegeschoten, en inzonderheid is zulks geschied door het garnizoen met dezelfs hevelhebbers aan het hoofd. Velen der aan den dood ontkomenen lagen deerlijk gebrand, bewusteloos op den grond; anderen liepen als zinneloozen met brandende kleederen, welke men hun van het lijf rukte, of, zoo goed men kon, bluschte. Terstond werden deze ongelukkigen, de officier naar zijne kamer, de serjant en de kanonnières naar het militair hospitaal in de stad gebragt, zijnde eenigen op een draagbaar, anderen op een stoel, en nog anderen op de schouders van gediensdige menschen-vrienden derwaarts gedragen. Hartverscheurend tooneel voor de ontstelde aanschouwers!

In de, bij het gewezen kruidmagazijn naast gelegene kleine kazerne, waren vijf infanteristen van het derde bataljon der zesde afdeeling, aan het werk. Door het instorten van het dak werden zij onder de balken en lagen van planken bedolven. Drie derzelve, waaronder de serjant **BERNARD MULDEERS**, van *Rotterdam*, zijn dood van onder dezelve gehaald. De overigen zijn door verstandig, aangebragte hulp,

ofschoon allen jammerlijk verminkt, onder den Goddelijken zegen behouden. En nu werd het aandoenlijk schouwspel der vervoering dezer ellendigen naar het militair hospitaal vernieuwd. Een der kanonniërs, ADRIAAN de BREE, geboortig van *Amersfoort*, gaf een half uur na zijne komst in hetzelfde den geest, gelijk mede een Infanterist den volgenden dag is overleden. —

Drie arbeiders aan den dijk, buiten de stad, op den weg naar het *Sas van Slijkens*, werkende, en een vischer in zijne boot bij de sluis, langs welke men naar het hoornwerk gaat, werden door den val van steenen plótseling gedood. Zoo ook werd daardoor de zoon van den bouwman VERMEERE, op de hoeve, bijna een kwartier uurs van het magazijn gelegen, deerlijk gewond, waardoor hij daags daarna onder zijne smarten is bezweken. De vrouw des huizes aldaar, werd zwaar gekwets; drie koeijen werden doodgeslagen; en het huis zag er uit, als of hetzelfde door bom- en kanonkogels was doorboord. Een aantal gekwetsten met drie verongelukten, werden nu naar het civiele hospitaal vervoerd, en in hetzelfde liefderijk opgenomen. — Men rekent dat er 226 burgers door het springen van glas en door het vallen van steenen zijn gewond.

Wat betreft de schade, aan de beide kazernen en het militair hospitaal, allen in de laatste jaren gebouwd, als mede aan eene dáár gelegene overdekte lijnbaan, — aan de huizen op het Hazengras, dicht bij het geweze-

ne kruid-magazijn staande, en aan de woningen binnen en buiten de stad naar den kant van het *Sas van Slijkens*, het is ligt te begrijpen, dat de daken van alle deze gebouwen, pak- en woonhuizen, of geheel ingestort, of ten minste doorboord, de pannen, glazen, venster-ramen en deuren verbrijzeld zijn. Vele muren zijn verschoven, of gebarsten, zoodat men dezelve heeft moeten ondersteunen. Verscheidene huizen, bijzonder op het Hazengras waren terstond onbewoonbaar. Ook het dáár onlangs gebouwde Arsenaal heeft aan al de vensterramen, en in deszelfs binnenste schade geleden. Zoo zijn mede de twee Roomsch-Katholieke Kerken, gelijk ook de Kerk der Protestanten, zeer beschadigd. Moeijelijk is het de verwoesting in haar geheel te beschrijven. Men moet dezelve zien, om er zich een regt denkbeeld van te kunnen maken. De zoogenaamde nieuwe stad heeft het voorkomen, als of er bombardement had plaats gehad. Ja in de geheele stad is bijna geen huis, hetwelk onbeschadigd is gebleven. In het binnenste der huizen zag men de balken uit hunne plaatsen gerukt, de plafonds ingestort, de trappen omgeworpen, gordijnen verscheurd, tafels, stoelen en kasten aan stukken geslagen, in één woord, meubels van allerlei soort, spiegels, schilderijen, porselein, kristal en glaswerk verbroken. In een der kazernen lagen twee duizend snaphanen en andere equipments voorwerpen; met het instorten van het dak dezes gebouws, waren verscheidene de-

zer geweren zoodanig gekromd, dat de bajonet tegen de kolf raakte. Maar genoeg.... hoe gemakkelijk het anders vallen mogt, meerdere bijzonderheden uit de algemeene verwoesting op te noemen. Men herstelde gedurende den dag, zoo veel men kon, om zich een droog nachtleger te bezorgen; maar tot overmaat van smart viel er met den avond een digte regen; waardoor nog eene menigte huisraad is bedorven geworden, en velen zich bezwaarlijk tegen de natte en koude van den nacht hebben kunnen behoeden. Het medegedeelde intusschen toont duidelijk aan, dat ik de geleden schade en ellende in geen deele wil verkleinen. Maar de dankbaarheid voor Gods bewarende zorg aan mij en de stad mijner woning bewezen, steeds den boventoon houdende, bleef ik beveiligd tegen alle vergrooting des jammers. Ik aarzel niet, het aan de goedertierenheid van God toe te schrijven, dat niet het grootste gedeelte der stad is vernield geworden, en naar mijn bijzonder oegmerk ga ik dan nu over, om de proeven van Gods behoedende voorzienigheid, bij de toelating van dit zoo geduchte voorval, op te zamelen, en mag het mij gelukken, handtastelijk te doen gevoelen; om daarna het voorgevallene op de volgende dagen te vermelden.

Onbegrijpelijk is het inderdaad, dat het springen van 59,800 N. P. en dus 119600. oude P. buskruid, zijnde er 1196 vaten, elk van 50 N. P. in het Ma-

gazijs geweest, niet eenige honderde menschen uit het leven heeft weggerukt en eene menigte huizen doen instorten, daar de losbarsting van 36,000 oude ponden huskruid in *Lejdens* stad ten jare 1807 op oneindig meer slagtoffers en veel grooter verderf is te staan gekomen.

De ligging des magazijns achter en ter zijde van twee kazernen en een militair hospitaal, heeft intusschen veel toegebragt tot beveiliging der stad, daar de uitspatting van het steen en houtwerk zich het meest in drie verschillende rigtingen, midden door de genoemde landsgebouwen, verdeeld heeft. Ware die menigte van steenen en houten stadwaarts afgekomen, ongetwijfeld zoude de verwoesting daár nog veel grooter geweest zijn. Men rekent het ook tot een geluk, dat de deur en een venster van het Magazijn hebben open gestaan, waardoor het kruid minder besloten is geweest. Gewis is hier het bestuur der Goddelijke voorzienigheid niet voorbij te zien, waardoor de stad zelve nog voor oneindig zwaardere ramp bewaard is geworden, en niemand zal aarzelen, het levensbehoud van achttien uit drie-en-twintig personen, welk in en bij het kruidmagazijn, zich bevonden, aan de goedertierene tuschenkomst des Almagtigen toe te schrijven.

Opmerkelijk is verder, dat, ter voorkoming van een grooter aantal van zieken door najaarskoortsen, de

krijgslieden in de , bij het gewezen kruidmagazijn , gelegene groote kazerne gehuisvest , eenige weken voor het treurige ongeval , naar de kazerne in de stad waren vertrokken , en zoo zijn , mede om reden van ongezondheid , de verlofgangers voor dit jaar tot het doen der wapenoefeningen , op raad en verzoek van den Heer TAALMAN , Eerst-aanwezenden officier van gezondheid bij het garnizoen , niet opgeroepen . Hadden deze moeten opkomen , de exercitien zouden op het uur , dat het magazijn is gesprongen , op de esplanade voor de kazernen hebben plaats gehad . En welk droevig lot zoude dan deze 7 à 800 krijgslieden getroffen hebben !

Wie ziet ook niet in deze bestellingen de hand van God , die het leven van zoo veele menschen behoudt wilde ? Ja Hij zorgde , dat het kwaad niet te zeer mogt treffen .

Treurig is gewis het lot der vijf personen ; welke door den val der met kracht voortgedrevene steenen het leven hebben verloren ; maar hoeveel grooter het aantal van zulke slagtoffers kunnen zijn ! Op sommige plaatsen lagen de gebrokene steenen van meerdere en mindere grootte in zulk eene menigte , dat het ontkomen van een vogel daarbij als onmogelijk moest gerekend worden ; en echter zoo weinige menschen gedood , of verminkt ! ware het voorval op een markt-dag

gebeurd, wanneer er zich vele landlieden op den weg naar het *Sas* van *Slijkens* bevinden, zeker zoude dan het aantal der ongelukkigen veel grooter geweest zijn; maar ook dit heeft de Algoede verhoed! — Gelukkig is een arduinsteen ter zwaarte van 276 N. ponden door het dak van een huis aan de kaai, op den zolder tusschen zwaar touwwerk gevallen, van waar dezelve de kracht van zijnen vaart verloren hebbende, door een muur op den zolder van het belendende huis nederkwam.

Een' anderen steen, van zulke zwaarte, dat verscheidene mannen denzelfen niet konden opnemen, heeft men in het kroonwerk, op verren afstand van de plaats der uitbarsting gevonden.

Dankbare vermelding van Goddelijke hoede verdienen nog de twee volgende gevallen. Een Infanterist in de kleine kazerne, wiens ligchaam door de nedergestorte planken en balken ellendig gedrukt lag, heeft het geluk gehad, dat men, door het doorzagen van een balk, hem levend en weinig beschadigd, heeft mogen redden. — Twee leidekkers, op het dak der groote kazerne werkende, zonken met dit instortende dak op de bom-vrije gewelven neder, zonder eenig letsel bekomen te hebben, en werden spoedig van daar afgehaald.

Zoo ook heeft de bargie, komende van *Brugge*, eene

bijzondere bewaring van God ondervonden. Dezelve was nauwelijks door de brug, toen de verschrikkelijke ontploffing van kruid plaats had. De stuurman werd van zijn boord geworpen, maar redde zich met zwemmen. De ontstelde passagiers beneden, vlogten naar het middelste gedeelte des vaartuigs, slechts ééne minuut vroeger . . . en zij waren bij de losgebarste vulkaan geweest, maar dan ook de meesten waarschijnlijk ongekomen.

Nog zij ter eere van Gods bewarende zorg opgemerkt, dat eenige kinderen van Engelsche familiën, gewoon zijnde des voormiddags onder de lommer van het geboomte, bij de lijnbaan, (staande langs de esplanade vóór de twee kazernen en het groote hospitaal) en in een, vóór eenige jaren aangelegd boschje in de nabijheid van het gewezen kruidmagazijn, te wandelen, zulks op den noodlottigen dag niet hebben gedaan.

→ Gods hoede heeft zich zelfs tot het redelooze vee uitgestrekt, en niemand zal de vermelding ook van deze bijzonderheid gering achten. Dertien melkkoeijen, op het uiterste einde der ruime esplanade grazende, schoon met eene bui van steenen en gruis overstórt, zijn allen ontkomen, en naar haren stal in de stad gevlugt.

Geene voorbeelden zijn mij bekend van menschen, welke, gelijk men zegt, het gevaar in den mond zijn

geloopen, maar wel van zulken die hetzelfde hoogst gelukkig ontkwamen, door bij tijds eene onvoordeelige plaats in huis, waar zij zich bevonden en waar zij zeker deerlijk gekwetst zoo niet gedood zouden zijn geworden, verlaten te hebben. Zoo is het bijna ongelooflijk, maar eene Godverheerlijkende opmerking, dat van zoo veele personen, als door stukken steen en hout en vooral door scherven van fijn glas getroffen zijn, zoo weinigen wezenlijk geleden hebben. Ja, het overtreft aller verwachting, dat vele gewonden en ligt gekwetsten zoo spoedig in de hospitaalen zijn hersteld; gelijk zelfs voor hen, die met een gebroken arm of been liggen, of wier gezigt men verloren rekende, gegronde hoop op herstel zich opdoet.

Eindelijk, bij alle vrees voor ongelukkige gevolgen van het omhalen van muren, en afbreken van huizen en gedeelten derzelve heeft men in de volgende dagen slechts een cenig ongeluk te betreuren gehad, zijnde een metselaars baas van een dak gevallen en weinige oogenblikken daarna overleden, latende zijne zwangere huisvrouw met drie kinderen, in bittere droefheid achter.

*Gods Hoede*

Na deze uitweiding keere het verhaal terug, tot de mededeeling van het voorgevallene op de volgende dagen.

De eerste morgen na de ramp, begon met drukke bezigheden tot herstelling van hetgene men meest noodig

rekende. De voorraad van dakpannen, planken en glas was weldra gebruikt; maar spoedig werden de noodige bouwstoffen van elders aangebragt. Handen om te werken kwamen er te kort, doch het duurde ook niet lang, of er daagde een genoegzaam aantal arbeiders uit naburige plaatsen op. Ieder verlangde gaarne ten spoedigste geholpen te worden. Schandelijk is het, dat de hebzucht zich van den nood tot haar voordeel zocht te bedienen. Er waren er, die een onmatig dagloon eischten. De meer gegoeden werden dus geholpen — de mingevoeden moesten wachten.

Eenige Engelsche families verlieten om den schrik, of omdat hare gehavende woonplaatsen niet spoedig genoeg konden hersteld worden, de stad. — Het gerucht des ongevals, had zich weldra naar alle kanten verspreid. Uit *Ghistel*, *Loffingen* en *Snaeskerke*, dorpen één en twee uren van hier gelegen, vernam men, dat ook zelfs daar glazen waren gebroken. De slag van het gesprongen kruidmagazijn is ten zuiden te *Nieuwpoort*, *Veurne* en *Duinkerke* — ten oosten te *Brugge*, *Sluis*, *Vlissingen* en zelfs in het *Eiland van Walcheren* gehoord. Lieden met een schip uit zee in de haven gekomen, betuigen dien op een afstand van twaalf mijlen bemerkte te hebben.

Van alle kanten stroomden vreemdelingen toe, ter beschouwing van het treurtooneel, de straten bedekt vindende met gebroekene dakpannen en stukken kalk en glas,

al hetwelk nogtans op last der Regering vervolgens is opgeruimd geworden. — Ware men op de gelukkige gedachte gevallen, van aan elke der stadspoorten eene geslotene bus te plaatsen, met het opschrift: »voor de door de ramp ongelukkigen, ter voorziening in derzelve eerste behoeften:» zeker had men door dit middel eene vrij aanzienlijke som verkregen; daar nu al het voordeel van de nieuwsgierige bezoekers, voor de logementhouders, vrachtrijders, schuitenvoerders, enz. is geweest. Welke levendigheid door de beweging van werklieden en wandelaars er ook in de stad heerschte, de verslagenheid echter bleef algemeen. In den morgen van den eersten dag na het ongeval, is door den zeer Eerw. Heer DURRÉS, R. K. Priester en Pastoor, eene dieust van dankbaarheid verrigt. Ik, als Predikant bij de Protestansche gemeente te dezer stede, mede den dienst voor de leden der Anglikaansche-Kerk verrigtende, werd eerst schriftelijken vervolgens mondeling verzocht, den Engelschen, welke zich hier in den badtijd nog in menigte bevonden, de gelegenheid te verschaffen, om hunnen dank den Allerhoogsten voor het behoud van hun leven openlijk in de kerk te betuigen, en te bidden voor hunne gewonde, verminkte en in armoede gestorte medemenschen. Gaarne aan dit verzoek willende voldoen, werd de volgenden avond ten 5 uren, tot een dank- en bedestond bepaald, bij welke gelegenheid ik met en voor de talrijke vergadering, na vooraf over Ps. XLVI. 9. *Komt, aanschouwt de daden des Heeren, die verwoes-*

tingen op aarde aanrigt; gepredikt te hebben, naar mijn vermogen hartelijke dankzeggingen en gebeden heb ontboezemd. Bij die openlijke erkentenis van Gods mildadige zorg, heeft men het echter niet gelaten. De WelEerw. Heer H. SHEPHERD, Theol. Dr., nam edelmoedig op zich, den volgende Zondag een Charitij-Sermon (leerrede tot opwekking van menschlievendheid) te houden; gelijk ook door denzelfden op eene treffende wijze is geschied, predikende over de woorden van den Apostel Paulus, Gal. VI. 10<sup>a</sup>. *Zoo dan terwijl wij gelegenheid (engelsche vertaling) hebben, laat ons goed doen aan allen.* De Heer Kolonel LANGFORD HEIJLAND, Zijner Britsche Majesteits Consul alhier, alsmede de Heer Luitenant-Kolonel FULTON deden daarop de kollekte, welker bedrag is geweest *f* 340 :-, zijnde dezelve door de bijdragen van hen, die niet ter kerk waren geweest, tot over de *f* 400 :- gebragt. Verder heeft zich de Britsche milddadigheid openbaar gemaakt bij de Engelschen, wonnende te *Brugge*, welke eene somma van bijna *f* 200 :- ter leniging van den nood hebben gezonden. Eene kommissie, bestaande uit de twee zoo even genoemde kollektanten en den Heer Kapitein WHITE, koopt voor deze gelden brood, aardappelen, brand, hembden, lakens enz., en deelt dit een en ander, van tijd tot tijd, aan de meest behoefligen uit.

Ook ben ik in mijne betrekking van Leeraar mijner Protestantische landgenooten, niet in gebreke gebleven.

om den eerstvolgenden Zondag na de ramp, de weinige hoorders, welke van burgers en krijgslieden de openbare Godsdienst bijwonen, bij de ontzettende gebeurtenis te bepalen, handelende over 's Heilands onderwijs aangaande jammerlijk omgekomenen. Luc. XIII. 1—5. en bijzonder over de woorden: *indien gij u niet bekeert; zult gij allen insgelijks vergaan*: hebbende tevens dankzeggingen voor het behoud des levens van allen, en voor de wonderbare ontkoming van zoo velen aan het doodelijkst gevaar bij het schriktooneel, en smeekgebeden voor de gewonden, gekwetsten en in armoede en ellende gedompelden, ten Hemel opgezonden.

Daar ik de Christelijke menschlievendheid mijner bekenden, in de noordelijke provincien des rijk, ten behoeve mijner ongelukkige stadgenooten, terstond had ingeroepen, heb ik het voorregt gehad, het genoemde fonds der Engelschen voor de ongelukkigen, aanvankelijk met eene kleine bijdrage te kunnen stijven, en heb ik de gegrondeste verwachting, dat ik door de milddadigheid uit *Middelburg, Goes en Rotterdam* enz., verder in staat zal worden gesteld, oppassende lieden, weduwen en weezen, in stilte, op eene krachtdadige wijze te kunnen bijstaan. De Heeren BRUNET DE ROCHEBRUNE, G. VAN HOOGENUIZEN, Majoor en Plaats-Majoor, en MORJOUX, Directeur van het Postkantoor, hebben zich met mij willen vereenigen, ter bezorging van de liefdegiften daár, waar zulks het meest wordt noodig geoordeeld.

Uit de nieuwsbladen blijkt, dat door partikulieren in deze stad, in dit gewest en in andere provincien van het zuiden des rijks, inschrijvingen voor de ongelukkigen alhier, worden gedaan. Zoo worden mede komediën en concerten ten voordeele van deze gehouden. Ook brengen de vaderlandsche krijgslieden vrijwillig hunne offers aan. In de noordelijke gewesten des rijks, te *Rotterdam*, *Lejden* en elders, is, blijkens aankondiging in de *Haarlemsche Courant*, mede daartoe gelegenheid gegeven.

Wat de bemoeijing der stedelijke regering aangaat, eenige door dezelve aangestelde schatters, hebben nauwkeurig de schaden aan de huizen opgenomen. Men verwacht algemeen vergoeding van de milddadigheid des Konings en van de billijkheid des landbestuurs. Door Zijne Excellentie den Gouverneur der provincie *West-Vlaanderen*, is eene kommissie benoemd, tot inzameling van penningen in dit gewest, voor de ongelukkige inwoners te *Ostende*. Voorts mag men zich verzekerd houden, dat de Heer Burgemeester der stad, als Lid van de Staten-Generaal, naar *Brussel* vertrokken, mondeling en in eene schriftelijke memorie, de belangen der, buiten hare schuld ongelukkig gewordenen burgerij, Zijne Majesteit den Koning aanbeveelt, en uit Hoogstdezelfs aanspraak, bij de opening van de Tweede Kamer, blijkt reeds, dat de hulpbehoevenden niet te vergeefs op de Koninklijke milddadigheid zullen hopen.

Met huivering worde nu iets van de vermoedelijke

oorzaak des ongevals gewaagd. In de nieuwspapieren schrijft men, dat, naar algemeen gevoelen alhier, de ramp door kwaadwilligheid zoude zijn veroorzaakt. De Schrijver dezès deelt echter in dit gevoelen niet. Hij vindt geene redenen, om aan zulk eene verregaande boosheid der menschelijke natuur te denken.

Het onderzoek naar den staat der, in de laatste jaren gebouwde vestingwerken, reeds voor het droevige ongeval gedaan zijnde, vervalt het vermoeden, dat eene misdadige hand zoude kunnen werkzaam zijn geweest, ten einde een zoodanig onderzoek te ontduiken. Even min kan de schrijver denken, dat iemand der ongelukkigen, welke in het magazijn waren, met opzet den brand zoude hebben verwekt. Maar wat dan? Er moet toch vuur bij het kruid zijn gekomen. Liefst houde men het daarvoor, dat het onheil door onvoorzigtigheid is ontstaan. Hoe? dit zal welligt onbekend blijven. Met alle mogelijke voorzorgen blijft men, in den altijd onvolmaakten staat der wereld, aan deze en dergelijke ongevallen blootgesteld. De geheele zaak zij aan de bevoegde Regters overgelaten, welke reeds een onderzoek naar de oorzaak hebben aangevangen en zeker zullen voortzetten. Intusschen zal dit rampzalig ongeval, *Ostende* overgekomen, voor alle vestingplaatsen des Rijks eene indrukmakende les zijn, om met de schroomvalligste naauwkeurigheid, bij en in kruidmagazijnen, te werk te gaan.

Mogt aan de aanzoeken, welke bij zijne Majesteit den Koning gedaan worden, ter vervoering van het buskruid uit de andere magazijnen, zich in deze stad bevindende, en ter berging van hetzelfde in de, op een' aanmerkelijken afstand buiten de stad gelegene forten, *Willem* en *Wellington*, kunnen voldaan worden! Zeker zoude dit groote gerustheid aan de steeds beangstigde inwoners geven. Ook vreesat men, dat anders vele Engelsche huisgezinnen de stad zullen verlaten, en het getal der genen, welke des zomers de zee-baden komen gebruiken, wel verre van telken jare te vermeerderen, gelijk nu het geval was, veeleer minder zal worden tot groot nadeel van vele ingezetenen, welke van deze vreemdelingen hun meeste bestaan krijgen. Maar ook dezen maatregel laten wij gerust aan 's Lands wijs bestuur over.

Alvorens de pen neder te leggen, kan ik den wensch niet terug houden, dat het ongeval, de stad mijner inwoning, onder de toelating van Gods voorzienigheid overgekomen, alsmede de verderfelijke ziekte, met welke eenige van de noordelijke Provinciën thans bezocht worden, aan de harten van de inwoners des lands mogen geheiligd worden. Schoon mij geenszins willende gerangschikt hebben onder die Godsdienstige ijveraars, welke bijzondere streken en steden, met buitengewone toevallen bezocht, voor zondiger en schuldiger dan andere, willen beschouwd hebben, schaam ik mij echter niet in

zulke bezoeken zoo vele roepstemmen des Almagtigen op te merken, om zorgeloozen, die als zonder God in de wereld leven, tot nadenken te brengen en hen tot eene waarachtige bekeering van hun zondig bestaan en gedrag te nopen, en alle opregte christenen in hunne goede gezindheden en godvruchtigen wandel te bevestigen. Mogt de genade van God, in het verlossingswerk van Jezus Christus zijnen zoon zoo heerlijk doorstralende, en allerwege met ernst en liefde verkondigd, daartoe eenen meer gewenschten indruk maken, en elke bezoeking eene vreedzame vrucht der gerechtigheid werken. Open Heer ! zoo vele blinden de oogen des verstands! — dat de kracht der zinnelijkheid door eene bezoekende hand gefuikt worde, en ootmoed, geloof, wijsheid, heiligheid en liefde in onzen lande wonen!

*OSTENDE den*

21 *October* 1826.

The following information was obtained from the records of the  
Department of the Interior, Bureau of Land Management, on  
the subject of the land in question, to-wit:  
The land in question is situated in the  
County of \_\_\_\_\_ State of \_\_\_\_\_  
and is more particularly described as follows:  
\_\_\_\_\_

Very truly yours,  
\_\_\_\_\_

